

Section 1. Challenges of studying Ukrainian art from ancient times to the beginning of the 20th century

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-301-2-32>

Павлишин Анастасія, аспірантка ЛНАМ

(науковий керівник: доктор мистецтвознавства, професор Г. Г. Стельмашук)

Образ природи у пейзажах Ірени Носик

Ключові слова: пейзаж, творчість Ірени Носик, авторський метод.

Anastasiya Pavlyshyn, PhD student, Lviv National Academy of Arts

(academic mentor: Doctor of Art History, Professor Galyna Stelmashchuk)

The image of nature in the landscapes by Irena Nosyk

Abstract: The report reveals the peculiarities in depiction of nature in the landscape works by the Ukrainian diaspora artist Irena Nosyk (1928–2016). Forest is considered as a medium of inspiration for the artist. The artist's canvases including *Mountains, Village in the Alps, Lonely tree, Tall pines in the forest, Autumn forest, Evening landscape, Forest* are analyzed. All of them were created according to the principle of the artist's artistic method.

Key words: landscape, Irena Nosyk art, artistic method.

Ірена Носик (1928–2016) – українська мисткиня з діаспори Канади. У своїй творчості художниця створювала полотна, написані з природи, зокрема пейзажі. Вона зображала реальні краєвиди, проте залучала свою творчу фантазію, що надавало їм неповторних рис. У цьому жанрі художниця мала можливість не лише показати середовище, що її оточувало, а й втілити своє особисте ставлення до нього, відобразити зміни в її особистості. У творчості Ірени Носик зустрічаємо міські, сільські, та природні пейзажі, об'єктом цього дослідження є останні. Ці роботи створенні здебільшого в експресіоністський манері, що своєю чергою додає полотнам фактурності та динаміки. Композиція має логічний характер, присутні смислові та образотворчі центри, головні об'єкти на площині перебувають у тісній взаємодії. Основна техніка – олія, матеріал – картон, полотно.

У картинах художниця багато живої природи, зокрема вона любила зображати дерева як фон, так і як самостійні об'єкти. Ліс є середовищем для натхнення багатьох художників, якщо проаналізувати їхні твори, то можна знайти тонкий психологізм: переживаючи власні емоції, автори передають неймовірно цікаву стихію, у якій усі об'єкти взаємодіють між собою в системі. Ірена Носик малює ліс у різні пори року, в стриманих та яскравих кольорових поєднаннях. Завдяки авторському стилю вона вміло додає до палітри незвичні для реального лісу кольори – фіолетові, червоні, сині, білі фарби, цим вона передає особливий внутрішній стан – емоційну експресію.

Ліси це природне середовище, знане з дитинства, адже Чортків (місто, де вона народилась) оточений лісами; в період юності вона споглядала гори Альпи (місто Інсбрук, де вона навчалась, є підніжжям Альп) зрілий період вона проживала у Торонто (місто національних заповідників та лісів), тому і не дивно, що вони стали переважними об'єктами для її творчості. Ліс для мисткині був ніби та медитація, втеча від буденності життя великого міста.

На картині «Гори» зображено високі кам'яні масиви, в цій роботі художниця гармонійно розмістила різні за кольором та формою об'єкти. На першому плані зображено високі сосни-смереки, у правому куті

розміщено невелике поселення, дороги до якого ведуть за межі картини. На другому плані видніється гірський масив, вкритий густим лісом із невеликими галявинами, на третьому плані розміщено кам'яний хребет зі скелями, нагорі якого лежать вічні сніги, завершує композицію безхмарне синє небо. Можемо припустити, що Ірена Носик на цій картині зображала знайомі їй Альпи, які в юності неодноразово відвідувала з друзями. У середині полотна розгортається головний сюжет. Ірина вдало пропрацювала колірні переходи різних планів. Робота написана з натури, є реалістичною, домінантний колір – зелений, суміжні кольори – коричневий, блакитний та синій, вони гармонійно доповнюють один одного без контрастів. Цей пейзаж статичний, спокійний та зрівноважений, ніби передає усю велич гір.

Картина «Село в Альпах» створена у 1948 р. Полотно також багатопланове: на першому зображені лугові квіти та дорога, на другому – маленька церква із високим, вузьким шпилем у тірольському стилі та декілька будинків з помаранчею черепицею і садками, на третьому плані височать Альпи з білими вершинами та зеленими пагорбми. У цій роботі авторка використовує повітряну перспективу: гори які зображені найдалше від глядача промальовані нечітко, умовними лініями. Передній план прописаний детально, яскравий колорит картини підказує глядачу, що на ній зображено літо в сільській місцевості; кольорова гама поліхромна, переважає зелена, жовта, червона палітра.

Оригінальна робота «Самотнє дерево» – об'єкт зображено мозаїчно, різноколірними мазками зелених відтінків: бірюзовий, лаймовий, оливковий, смарагдовий, ціановий, а також синій, червоний та оранжевий кольори. Напряма мазків ніби передає бентежний характер природної стихії. На картині «Високі сосни в лісі» дерева зображені також в експресіоністичному стилі: голі, високі стовбури із широкими розлогими вітами. Картина змальовує весняний ліс – на першому плані зелена трава та розквітлі квіти, де-не-де видніється вода, жовтий кущ у центрі полотна уже розквіт, сосни настільки великі, що не вміщуються на картині, а їх верхівки виходять за межі рами. На корі дерев легким проблиском додано червону, жовту, голубу фарбу. У роботі «Вечірній пейзаж» зображена річка та ліс в осінню пору, на першому плані уже голе дерево (клен) на другому вічнозелені дерева, а на задньому плані кольоровий центр полотна – мішані ліси (береза, вільха, дуб) зеленого, багряного, охрового, кадмієвого відтінків, пейзаж доповнює голуба річка, яка попри свою природню стихію руху не додає динаміки картині, а навпаки, видається ще більш статичною, природа ніби завмерла передосіннім сном. Абстрактне полотно «Ліс», де зображення вертикальних смуг зелених, червоних, чорних кольорів, що нагадують своїми формами стовбури дерев, на голубому тлі, внизу полотна голубим кольором розмиті плями, які схожі на образи води, в них і віддзеркалюються дерева. Це ще один осінній пейзаж, де кольоровими мазками, крапками, штрихами вибудовується картина багряної осінньої природи.

Отож, художня манера Ірени Носик поєднує в собі основи реалістичної та модерної традиції. Особливий спосіб зображення натури за допомогою пластичної мови об'єктів, незвичного поєднання кольорів, оригінальних ракурсів, різноплановість простору пейзажу говорять про унікальність авторського методу мисткині.

